

Master Design
Willem de Kooning Academie /
Piet Zwart Instituut –
Hogeschool Rotterdam

Verlag van de beperkte opleidingsbeoordeling
10-11 december 2020

Colofon

Instelling en opleiding

Piet Zwart Instituut – Hogeschool Rotterdam
Blaak - Rotterdam
Resultaat instellingstoets kwaliteitszorg: positief

Opleiding: Master Design
Locatie: Rotterdam
Variant: Deeltijd
Croho-nummers: 49098

Visitatiecommissie

Raoul van Aalst, voorzitter
Bas Raijmakers, deskundige
Menno Conner, deskundige
Vera Broek, student-lid
Mark Delmartino, secretaris
De commissie is vooraf voorgelegd aan de NVAO.

De visitatie is uitgevoerd onder verantwoordelijkheid van
AeQui VBI
Vlindersingel 220
3544 VM Utrecht
www.AeQui.nl

Dit document laat zich het beste dubbelzijdig afdrukken.

Inhoudsopgave

Colofon	2
Inhoudsopgave	3
Samenvatting	4
Inleiding	6
1. Beoogde leerresultaten	8
2. Onderwijsleeromgeving	11
3. Toetsing	17
4. Gerealiseerde leerresultaten	21
Bijlagen	25
Bijlage 1 Visitatiecommissie	26
Bijlage 2 Programma visitatie	27
Bijlage 3 Bestudeerde documenten	28

Samenvatting

Op 10 en 11 december 2020 heeft een evaluatiecommissie van AeQui een online visitatie uitgevoerd van de hbo-masteropleiding Design, die wordt aangeboden door het Willem de Kooning Academie/Piet Zwart Instituut (WdKA/PZI) van de Hogeschool Rotterdam. De Master Design is nog relatief jong: deze visitatie is de eerste externe evaluatie van de opleiding na de Toets Nieuwe Opleiding uit het najaar 2015. De opleiding vertrekt vanuit de ontwerpvrage van de individuele studenten die gedurende vier semesters leren ontwerpend en verdiepend design research te doen waarbij ze reflecteren op wat ze ontdekken en dit combineren met en integreren in hun eigen ontwerppraktijk. De commissie is van oordeel dat de opleiding voldoet aan alle standaarden uit het NVAO kader 2018 voor een beperkte opleidingsbeoordeling. Derhalve geeft de commissie een **positief** advies inzake accreditatie van de masteropleiding Design aan het Willem de Kooning Academie/Piet Zwart Instituut in Rotterdam.

Beoogde leerresultaten

De Master Design heeft vanaf de start van de opleiding veel aandacht besteed aan de formulering van de beoogde leerresultaten. De zeven landelijk vastgestelde competenties voor het beroepsprofiel Beeldende Kunsten en Vormgeving zijn vertaald naar de eigen situatie van de masteropleiding Design en verder aangescherpt naarmate het programma inhoudelijk ontwikkelde en werd aangepast. Hierbij heeft de opleiding ook rekening gehouden met de ontwikkelingen in en verwachtingen van het (inter)nationale beroepenveld. De beoogde leerresultaten voldoen niet enkel aan het domein, het niveau en de oriëntatie van de opleiding in zowel nationaal als internationaal perspectief, maar hun formulering is bovendien een duidelijke afspiegeling van de eigenheid van de masteropleiding zoals die door WdKA/PZI wordt ingericht. De commissie is van oordeel dat de masteropleiding Design **voldoet** aan de basiskwaliteit op standaard 1, beoogde leerresultaten.

Onderwijsleeromgeving

De Master Design is een redelijk unieke deeltijdopleiding omdat het studenten de mogelijkheid biedt om gedurende vier semesters op zoek te gaan naar een vernieuwing van hun professionaliteit via een combinatie van deeltijdonderwijs en werk in de eigen ontwerppraktijk. De commissie oordeelt positief over zowel het programma als het personeel van de masteropleiding en vindt de voorzieningen toereikend. Het programma is uitgegroeid tot een samenhangend geheel met heldere leerlijnen en een duidelijke methodiek van onderzoek en onderwijs. De intakeprocedure met workshops en een toelatingsexamen vormt een bijzonder passende aanvangs-

component van de opleiding. De opleiding wordt verzorgd door een klein maar bijzonder competent docententeam van vijf personen met een beperkte aanstelling. Het team is goed op elkaar ingespeeld en slaagt erin elk jaar een kleine maar heterogene groep van studenten een veilige ruimte te bieden waarin ze zich kunnen ontwikkelen als *reflective practitioners*. De fysieke en digitale voorzieningen van de opleiding passen bij deze bijzondere vorm van onderwijs. Aangezien de Master Design bijzonder sterk is en Nederland deze opleiding en zijn afstudeerders nodig heeft volgens de commissie, dringt een groeiscenario zich op. De commissie is van oordeel dat de masteropleiding Design **voldoet** aan de basiskwaliteit op standaard 2, onderwijsleeromgeving

Toetsing

De commissie is van oordeel dat de toetsing goed is vormgegeven en op passende wijze wordt uitgevoerd. De samenhang tussen doelstellingen, curriculum en toetsing is sterk. Bovendien is de vertaling van het professioneel handelen in gedragsindicatoren en competentieniveaus per semester een passende graadmeter om in te schatten of de studenten op de juiste weg zijn om de beoogde competenties op eindniveau te behalen. De aandacht voor en de kwaliteit van feedback is een belangrijke troef van de opleiding. Om een betrouwbare beoordeling te garanderen heeft de opleiding verschillende checks ingebouwd: zo worden toetsen steeds door een eerste en tweede beoordelaar bekeken, vormt de externe deskundige een goede toevoeging om de kwaliteit van het eindexamen te borgen en een externe blik op de bereikte competenties van de studenten te verzekeren, en zal de Examencommissie

eventuele problemen bij de Master Design oppikken en voortvarend opvolgen. De commissie is van oordeel dat de masteropleiding Design **voldoet** aan de basiskwaliteit op standaard 3, toetsing.

Gerealiseerde leerresultaten

De Master Design verwacht dat studenten zich op het einde van het programma als expert positioneren op de drie leerlijnen. In hun eindexamen laten studenten via Storytelling zien dat ze expert zijn in de manier waarop ze Design Research doen in hun Nieuwe Praktijk. De kwaliteit van de examenprojecten is erg hoog: alle bestudeerde eindwerken voldoen ruimschoots aan de minimumeisen en zijn in verschillende gevallen van goede kwaliteit. Bovendien slagen de afgestudeerde masterstudenten erin zich te (her)positioneren binnen hun praktijk en in het werkveld omdat de opleiding voor een professionele, artistieke en intellectuele boost zorgt die al aanvangt tijdens het programma en zich ook na het afstuderen blijft manifesteren. De commissie is van oordeel dat de masteropleiding Design voldoet aan de basiskwaliteit op standaard 4, gerealiseerde leerresultaten.

Aanbevelingen

De commissie heeft een positief beeld van de masteropleiding Design dat voldoet aan alle

kwaliteitsstandaarden. Niettemin is er nog ruimte voor verbetering op een aantal domeinen. Ze geeft het Piet Zwart Instituut en de opleiding de volgende aandachtspunten mee bij de verdere implementatie van het programma:

- het uitdragen van de eigen visie op design research van de Master Design en haar verdere aanscherping in interactie met de buitenwereld;
- het expliciteren van het kennisaanbod via bijvoorbeeld een Body of Knowledge & Skills;
- het aanmoedigen van studenten om zich duidelijker te plaatsen ten opzichte van de wetenschappelijke literatuur en de impact hiervan op het eigen design onderzoek;
- de versterking van het kleine docententeam bij beoogde groei;
- de samenwerking met andere opleidingen en de inhoudelijke en praktische inbedding van de Master Design in zowel PZI als WdKA;
- het expliciteren van het eindcijfer in de beoordelingsformulieren, alsook (op holistische wijze!) de relatie van dat eindcijfer met de feedback en de waarderingen per criterium;
- het structureel delen en onderhouden van het eigen kennisnetwerk met dat van alumni en studenten zodat een soort van design research community ontstaat.

De commissie is van oordeel dat de opleiding voldoet aan alle standaarden uit het NVAO kader 2018 voor een beperkte opleidingsbeoordeling. Op die grond geeft de visitatiecommissie een **positief** advies inzake accreditatie van de hbo-masteropleiding Design aan het Willem de Kooning Academie/Piet Zwart Instituut van Hogeschool Rotterdam.

Namens de voltallige visitatiecommissie,
Utrecht, februari 2021

Raoul van Aalst
Voorzitter

Mark Delmartino
Secretaris

Inleiding

De Master Design is één van de vier masteropleidingen die het Piet Zwart Instituut van de Willem De Kooning Academie in Rotterdam aanbiedt. Jaarlijks wordt een **tiental studenten** toegelaten tot deze deeltijdopleiding van 60 studiepunten, vooral mensen met enige professionele ervaring, een designachtergrond en vaak een eigen praktijk. De opleiding vertrekt vanuit de ontwerpvraag van de individuele studenten die gedurende vier semesters leren ontwerpend en verdiepend design research te doen waarbij ze reflecteren op wat ze ontdekken en dit combineren met en integreren in hun eigen ontwerppraktijk. De opleiding is relatief jong en heeft de afgelopen jaren een sterke inhoudelijke ontwikkeling doorgemaakt. In dit rapport kijkt de commissie naar de opleiding in haar huidige vorm en zoals die in het recente verleden en de nabije toekomst werd / zal worden aangeboden.

De instelling

De masteropleiding Design wordt aangeboden door het Piet Zwart Instituut van de Willem de Kooning Academie (WdKA) in Rotterdam. De Academie vormt een onderdeel van de Hogeschool Rotterdam en is één van de grotere kunstacademies in Nederland met meer dan 2000 bachelor- en masterstudenten.

De vier masteropleidingen die WdKA inricht, zijn samengebracht in het Piet Zwart Instituut (PZI): het gaat om kleinschalige gespecialiseerde programma's met bijzondere aandacht voor artistiek en praktijkgestuurd onderzoek en multidisciplinaire samenwerking. De combinatie van gezamenlijke en individuele les- en werkvormen biedt masterstudenten – vaak met een artistieke achtergrond op bachelorniveau en enige professionele ervaring - de ruimte om te reflecteren op hun eigen professionele en artistieke handelen en om hun kennis op te bouwen en uit te breiden. Uit het materiaal en de gesprekken blijkt dat er plannen zijn om alle onderzoek aan de Academie onder te brengen in het Instituut vanuit het idee dat kunst- en designonderzoek nieuwe vormen van kennis en nieuwe praktijken opleveren.

De opleiding

De Master Design (MD) is een relatief jonge opleiding, die werd opgestart in 2015 en vanaf 2019 deel uitmaakt van het Piet Zwart Instituut. De professionele masteropleiding telt 60 studiepunten en wordt als een parttime traject van twee jaar /

vier semesters aangeboden. Elk jaar stroomt een tiental studenten in. Het gaat voornamelijk maar niet uitsluitend om professionals met een design achtergrond en redelijk wat ervaring.

Vanuit hun eigen ontwerpvraag leren studenten binnen de MD ontwerpend en verdiepend design research te doen. Ze reflecteren voortdurend op wat ze ontdekken, en dragen hun werk en expertise uit via storytelling. Zij combineren en integreren deze deeltijdmaster met hun ontwerppraktijk, en vernieuwen hun eigen rol en daarmee die van creatieve professionals in maatschappij en organisaties. De combinatie van participatief werken en auteurschap vormt daarbij het uitgangspunt.

De opleiding heeft de afgelopen jaren een sterke inhoudelijke ontwikkeling doorgemaakt en wordt ook nu nog voortdurend aangepast naar aanleiding van feedback van studenten en input uit het beroepenveld. Op basis van het ter beschikking gestelde materiaal en de gesprekken met management, docenten, studenten en alumni heeft de evaluatiecommissie zich **een goed beeld kunnen vormen van de opleiding** in haar huidige vorm en zoals die in het recente verleden en de nabije toekomst werd / zal worden aangeboden.

De visitatie

De Hogeschool Rotterdam heeft aan AeQui VBI opdracht gegeven de onderhavige visitatie uit te voeren. Hiertoe heeft AeQui in samenwerking met de opleiding een onafhankelijke en ter zake

kundige commissie samengesteld. De individuele commissieleden worden in bijlage 1 voorgesteld.

De visitatie vond op 10 en 11 december 2020 plaats volgens het programma dat in bijlage 2 is weergegeven. In overleg met de instelling, de opleiding, het evaluatiebureau en de commissieleden is besloten om de visitatie online te organiseren. Het aantal sessies, hun volgorde en lengte alsook het aantal gesprekspartners sloten aan bij wat gebruikelijk is in een 'reguliere' visitatie. De commissie heeft ook een Open Spreekuur georganiseerd, waarvoor men zich kon aanmelden; niemand heeft van deze mogelijkheid gebruik gemaakt.

Tijdens de voorbereiding van de visitatie heeft de commissie het zelfevaluatie-rapport van de opleiding bestudeerd, **alsook een selectie van afstudeerprojecten uit 2018, 2019 en 2020**. De opleiding heeft heel wat informatie ter beschikking

gesteld over de opleiding. Een overzicht van het bestudeerde materiaal is beschikbaar in bijlage 3.

De commissie heeft de beoordeling in onafhankelijkheid uitgevoerd. Aan het einde van de visitatie heeft de commissievoorzitter de opleiding in kennis gesteld van de bevindingen en conclusies van de commissie. Dit rapport is in januari 2021 in concept toegestuurd aan de opleiding; de reacties van de opleiding zijn verwerkt in de definitieve rapportage.

Op initiatief van de opleiding gaat een ontwikkelgesprek plaatsvinden in het voorjaar van 2021. De resultaten van dit ontwikkelgesprek hebben geen invloed op de in dit rapport weergegeven beoordeling.

1. Beoogde leerresultaten

De Master Design heeft van bij de start van de opleiding veel aandacht besteed aan de formulering van de beoogde leerresultaten. De zeven landelijk vastgestelde competenties voor het beroepsprofiel Beeldende Kunsten en Vormgeving zijn vertaald naar de eigen situatie van de masteropleiding Design en verder aangescherpt naarmate het programma inhoudelijk ontwikkelde en werd aangepast. Hierbij heeft de opleiding ook rekening gehouden met de ontwikkelingen in en verwachtingen van het (inter)nationale beroepenveld. De beoogde leerresultaten voldoen volgens de commissie niet enkel aan het domein, het niveau en de oriëntatie van de opleiding in zowel nationaal als internationaal perspectief, maar hun formulering is bovendien een duidelijke afspiegeling van de eigenheid van de masteropleiding zoals die door PZI en WdKA wordt ingericht. Hoewel het opleidingsteam een eenduidige visie heeft op de Master Design, ziet de commissie ruimte voor het uitdragen van die eigen visie op design research en haar verdere aanscherping in interactie met de buitenwereld. De commissie is van oordeel dat de masteropleiding Design **voldoet** aan de basiskwaliteit op standaard 1, beoogde leerresultaten.

Bevindingen

De Master Design (MD) is nog relatief jong: deze visitatie is de eerste externe evaluatie van de opleiding na de Toets Nieuwe Opleiding uit het najaar 2015. De huidige evaluatiecommissie stelt vast dat sinds het positieve rapport en besluit ten aanzien van de nieuwe opleiding er een grondige inhoudelijke ontwikkeling heeft plaatsgevonden en dat ook het huidige management het programma voortdurend aanpast op basis van feedback van studenten en input uit het beroepenveld. De commissie constateert dat die ontwikkelingen en aanpassingen de kwaliteit van de masteropleiding ten goede komen.

In de inleiding van het Werkcahier bij het zelfevaluatie-rapport wordt de masteropleiding Design anno 2020-2021 als volgt voorgesteld: "Vanuit hun eigen ontwerp-vraag leren studenten binnen de MD ontwerpend en verdiepend design research te doen. Ze reflecteren voortdurend op wat ze ontdekken, en dragen hun werk en expertise uit via storytelling. Zij combineren en integreren deze deeltijdmaster met hun ontwerp-praktijk, en vernieuwen hun eigen rol en daarmee die van creatieve professionals in maatschappij en organisaties. Ze dragen bij aan sociale, ecologische en technologische veranderingen. De combinatie van participatief werken en auteurschap vormt

daarbij het uitgangspunt." De evaluatiecommissie stelt vast dat dit een correcte weergave is van (de samenhang tussen de kernelementen van) waar de masteropleiding momenteel voor staat. De opleiding geeft studenten in een bijzondere combinatie van hun eigen ontwerp-praktijk en deeltijdonderwijs de mogelijkheid te zoeken naar een vernieuwing van hun professionaliteit.

Volgens het zelfevaluatie-rapport zijn de leerdoelen van de MD gebaseerd op keuzes die binnen de opleiding zijn gemaakt voor design research en voor kunstonderwijs op masterniveau. Die keuzes zijn vertaald in methoden en lemma's die op hun beurt aan de basis liggen van de competenties (leerresultaten) van de opleiding. De eigenheid van de masteropleiding Design wordt volgens de commissie passend weergegeven in de zogenaamde "MD-cirkel" waarin de methodiek van onderzoek en onderwijs wordt verbonden met de drie leerlijnen (Design Research, Storytelling en Nieuwe Praktijken) van de opleiding en waarin overduidelijk naar voren komt dat de student met de eigen ontwerp-vraag centraal staat. Voorts constateert de commissie dat onderzoek een belangrijke plaats inneemt binnen de MD. De methodische aanpak (het zoeken en de doorontwikkeling van methoden) en de omgang met "participanten" kenmerken de

opleiding. Omdat ontwerpers op een iteratieve manier aan makend en ontwerpend onderzoek doen, richt de opleiding zich op makende ontwerpers die niet alleen verdieping zoeken maar vooral ook geïnteresseerd zijn in hun omgeving. Aangezien participatief design research met ruimte voor auteurschap kan werken voor ontwerpers uit verschillende disciplines, kunnen studenten met verschillende designachtergronden zich aanmelden voor de opleiding.

De commissie stelt vast dat de opleiding veel aandacht heeft geschonken aan de formulering en vaststelling van de beoogde leerresultaten. De MD sluit aan bij de competenties die landelijk zijn afgesproken voor het beroepsprofiel voor de beeldende kunst. Die competenties zijn vastgelegd door het Overleg Beeldende Kunst in twee documenten: het Beroepsprofiel en Opleidingsprofielen Beeldende Kunst en Vormgeving (uit 2014) en het Masterprofiel Beeldende Kunst en Vormgeving (uit 2016). De werkgroep Competentie Masters binnen het Overleg Beeldende Kunst heeft het masterniveau geëxpliciteerd op de onderwerpen context, disciplinariteit, onderzoek en zelfsturing. Om het masterniveau verder te borgen, heeft de opleiding haar formulering van de beoogde leerresultaten bovendien afgestemd op het document "Beoordelen is Mensenwerk" van de Vereniging Hogescholen.

De opleiding heeft in het begin een vertaling gemaakt van de landelijke competenties naar de eigen situatie. Die eigen competenties zijn steeds aangescherpt tot de set waarmee inmiddels wordt gewerkt. Dit betekent dat de zeven competenties op hoofdlijnen nog steeds dezelfde zijn als bij aanvang van de opleiding in 2015 maar dat de vertaling van die competenties aanzienlijk is gewijzigd en nu veel meer de kerngedachten van de opleiding weerspiegelen. De formulering van de beoogde leerresultaten doet volgens de commissie recht aan het profiel van de MD en aan de manier waarop de drie leerlijnen design research, storytelling en nieuwe praktijken zijn neergezet.

In de doorontwikkeling van de beoogde leerresultaten is steeds de relatie gelegd tussen landelijke afspraken en ontwikkelingen in het (inter)nationale beroepenveld om zo de eigen insteek te kunnen uitdragen. De commissie onthoudt in dit verband uit het materiaal en de gesprekken dat om aan de internationale verwachtingen en eisen te voldoen, de zeven competenties van de MD zijn afgestemd op wat de Dublin Descriptoren verwachten van een masteropleiding. Daarnaast zijn de competenties ook in lijn gebracht met de Tuning Documents van het ELIA internationaal netwerk van kunstopleidingen, waarbij specifieke aandacht is besteed aan de Nederlandse situatie.

Zoals zal blijken uit de volgende standaarden, heeft de opleiding niet enkel de beoogde leerresultaten vastgesteld voor de eigen situatie, maar die set van zeven MD competenties ook vertaald naar gedragsindicatoren en ze bovendien geoperationaliseerd in te verwachten en toetsbare competentieniveaus. Per semester werken de studenten aan een deel van het professioneel handelen binnen elk van de drie leerlijnen en onder elk van de zeven competenties. Op het einde van de opleiding tonen studenten bovendien aan dat ze alle competenties integraal beheersen op masterniveau. De commissie onderschrijft de aanpak van de opleiding en vindt dat hierdoor niet enkel de eigenheid van de opleiding maar ook haar interne samenhang (leerresultaten – curriculum – toetsing) goed uit de verf komt.

Overwegingen

De commissie is van oordeel dat de masteropleiding Design beschikt over een zeer passende set van competenties / beoogde leerresultaten. Die sterkte blijkt uit de wijze waarop de landelijk vastgestelde competenties zijn vertaald naar beoogde leerresultaten die volledig recht doen aan de eigenheid van de masteropleiding zoals die door PZI en WdKA is vormgegeven en wordt ingericht.

De beoogde leerresultaten voldoen derhalve niet enkel aan het domein (design), niveau (master) en

oriëntatie (professioneel) van de opleiding in zowel nationaal als internationaal perspectief, maar hun formulering is volgens de commissie ook een duidelijke afspiegeling van waar deze MD voor staat. In de manier waarop de opleiding naar problemen in de maatschappij kijkt, erkent ze volgens de commissie dat design een holistische discipline is. De methodische aanpak van de opleiding – met de koppeling van het evidence-based doordenken en expliciteren van methodes aan maatschappelijke vragen – vindt de commissie erg sterk.

De geformuleerde leerresultaten, alsook hun verdere vertaling in gedragsindicatoren en operationalisering per semester/niveau, zorgen er bovendien voor dat studenten van bij de aanvang van het programma - en zelfs op voorhand, vanaf de toelatingsproef – de zeven competenties kennen en in samenhang kunnen ontwikkelen. De commissie is dan ook van oordeel dat de opleiding via haar (uitwerking van de) competenties / beoogde leerresultaten erin slaagt om studenten op te leiden tot reflectieve practitioners.

Naar de toekomst toe ziet de commissie wel nog een ontwikkelpunt voor de opleiding: momenteel is de visie op de opleiding - waar de masteropleiding voor staat, vanwaar ze komt en waar ze heen wil – min of meer helder binnen de kleine wereld

van het MD-opleidingsteam. Die visie kan verder aangescherpt worden in interactie met de buitenwereld, waarbij die wereld begint bij het Instituut en de Academie en waarbij de toenemende output van de opleiding zal helpen om die visie ook uit te dragen en aan te scherpen tot (ver) buiten de Hogeschool Rotterdam. Het gaat dan voornamelijk om het durven uitdrukken van wat al bestaat, en dat goed formuleren, en zich niet alleen profileren via de projecten van alumni zoals dit nu vooral het geval is, maar ook in het algemeen.

Zoals ook in andere standaarden zal worden opgemerkt is de commissie positief over de verwezenlijkingen van de MD. **De commissie vindt echter dat die resultaten breder uitgedragen kunnen worden zodat op termijn meer stakeholders kennis nemen van (de eigenheid van) deze opleiding en de kwaliteit van deze MD meer (kandidaat-)studenten aantrekt.** De commissie geeft de opleiding dan ook ter overweging om één en ander verder te formaliseren met het oog op een mogelijke groei.

Op basis van deze overwegingen is de commissie van oordeel dat de opleiding **voldoet** aan de basiskwaliteit op standaard 1, beoogde leerresultaten.

2. Onderwijsleeromgeving

De Master Design is een redelijk unieke deeltijdopleiding omdat het studenten de mogelijkheid biedt om gedurende vier semesters op zoek te gaan naar een vernieuwing van hun professionaliteit via een combinatie van deeltijdonderwijs en werk in de eigen ontwerppraktijk. De commissie oordeelt positief over zowel het programma als het personeel van de masteropleiding en vindt de voorzieningen toereikend. Het programma is uitgegroeid tot een samenhangend geheel met heldere leerlijnen en een duidelijke methodiek van onderzoek en onderwijs. De intakeprocedure met workshops en een toelatingsexamen vormt een bijzonder passende aanvangscomponent van de opleiding. De opleiding wordt verzorgd door een klein maar bijzonder competent docententeam van vijf personen met een beperkte aanstelling. Het team is goed op elkaar ingespeeld en slaagt erin elk jaar een kleine maar heterogene groep van studenten een veilige ruimte te bieden waarin ze zich kunnen ontwikkelen als *reflective practitioners*. De fysieke en digitale voorzieningen van de opleiding passen bij deze bijzondere vorm van onderwijs. Naast alle positieve elementen ziet de commissie nog ruimte voor verbetering in de explicitering van het kennisaanbod, de versterking van het kleine docententeam, in de inhoudelijke en praktische inbedding van de opleiding in zowel PZI als WdKA, en in de verdere uitbouw van het opleidingsprofiel in samenwerking met de buitenwereld. Aangezien de Master Design bijzonder sterk is en Nederland deze opleiding en zijn afstudeerders nodig heeft volgens de commissie, dringt een groeiscenario zich op. De commissie is van oordeel dat de masteropleiding Design voldoet aan de basiskwaliteit op standaard 2, onderwijsleeromgeving.

Bevindingen

Programma

De Master Design is een deeltijdopleiding die bestaat uit vier semesters van elk 15 studiepunten. Het programma geeft studenten de mogelijkheid om gedurende twee jaar op zoek te gaan naar een vernieuwing van hun professionaliteit via de combinatie van deeltijdonderwijs en de eigen ontwerppraktijk. In de loop van de vier semesters ontwikkelen ze een stevige expertise om op het einde van de studie zich uiteindelijk te positioneren als professional in de eigen (nieuwe) praktijk.

Het curriculum is opgebouwd rond drie leerlijnen: Design Research, Storytelling en Nieuwe Praktijken. De commissie stelt vast dat opleiding een methodiek van onderzoek en onderwijs heeft ontwikkeld, waarbij de student met de eigen ontwerpvrage centraal staat. Die aanpak met bijzondere aandacht voor de eigen ontwerpvrage van studenten en de combinatie van studie en praktijk is volgens de commissie redelijk uniek.

De zeven competenties van de Master Design komen tijdens elk semester aan bod en worden op het einde van het programma integraal getoetst op masterniveau. Sinds het cohort 2018-2020 worden leerlijnen gekoppeld aan specifieke competenties: zo richt Design Research zich voornamelijk op het creërend, onderzoekend en samenwerkend vermogen; bij Storytelling staat het communicatief vermogen centraal; en in de Nieuwe Praktijken komen met name het innoverend en organiserend vermogen aan bod, alsook de omgevingsgerichtheid. De commissie begrijpt uit de gesprekken dat deze verbinding tussen competenties en leerlijnen richtinggevend is maar niet absoluut: zo is het bijvoorbeeld duidelijk dat studenten hun communicatief vermogen niet enkel aanscherpen bij de component Storytelling.

Sinds de start van de Master Design in 2015, heeft de opleiding het professioneel handelen uit de zeven competenties herschreven zodat de nieuwe formulering past bij het profiel van de opleiding, de leerlijnen en de lemma's. Voorts heeft de

opleiding **de gedragsindicatoren die** horen bij de respectieve competenties vertaald in omschrijvingen per semesterniveau. De commissie onderschrijft de verklaringen van het programmamanagement en de docenten in het Werkcahier dat in vergelijking met de oude omschrijvingen (die dichter aanleunden tegen de landelijke competentieset) **de nieuwe formulering van competenties en gedragsindicatoren helderder zijn en beter aangeven waar het de opleiding echt om gaat.**

Elk semester werken studenten aan een deel van het professioneel handelen en in die gedragsindicatoren wordt per semester aangegeven welk niveau studenten geacht worden te bereiken: alle studenten die tot de opleiding worden toegelaten vertrekken op hetzelfde startniveau. Tijdens het eerste semester verkennen studenten de methoden die worden aangeboden; in het tweede semester maken ze een keuze voor de methoden die hen het beste liggen en proberen ze die naar hun eigen hand te zetten; in het derde semester werken ze hun eigen methoden uit zodat ze in het vierde semester als expert een goed ontworpen eigen methodiek hebben. De insteek van het programma verandert over de semesters heen, van het aanbieden van methoden tot het begeleiden van de specifieke vragen van de student. De commissie heeft zich tijdens de visitatie een goed beeld kunnen vormen van deze semesteraanpak dankzij de zeer interessante **"workshop Encounter"** waarin een recente MD-alumnus en zijn begeleider de commissie door de verschillende stadia van zijn ontwerpvrage, onderzoek en project hebben geleid.

Het curriculum biedt workshops, lezingen en coachsessies waarin de wisselende invalshoeken binnen de methodiek van Design Research, Storytelling en Nieuwe Praktijken in voortdurende samenhang aan de orde komen. Kennis komt aan bod en wordt gedeeld op allerlei manieren: door te wijzen op relevante evenementen, door tijdens workshops teksten kritisch door te nemen en te bespreken, en door het delen van goede praktijken. Voorts brengen studenten en alumni zelf kennis binnen in de opleiding: ze richten zich via

hun ontwerpvrage op zeer specifieke onderwerpen en ontwikkelen daar steeds meer kennis over. Vanuit de opleiding worden tijdens de studie handgrepen aangereikt om die bronnen op kwaliteit te beoordelen, kritisch te lezen en in te zetten in het design research van de respectieve studenten. **De commissie onthoudt voorts uit de gesprekken dat het de expliciete ambitie van de opleiding is om in de toekomst de eigen kennisbasis en die van de studenten steviger te verbinden.**

De commissie stelt vast dat de student een zeer centrale plaats inneemt in de opleiding: binnen de leerlijnen en de onderwijsvormen gaat heel wat aandacht van het opleidingsteam naar het coachen van de individuele studenten om hun respectieve ontwerpvrage op masterniveau te formuleren en te beantwoorden. Die aanpak van coaching vereist maatwerk. Het betekent ook dat de achtergronden van de studenten en hun ontwerpvragen medebepalend zijn voor de manier waarop de onderwijsleeromgeving van een bepaald cohort wordt ingericht.

Studenten volgen **eens in de twee weken anderhalve dag (dinsdagavond en woensdag) workshops om in de weken daarna zelfstandig door te werken.** Reflectie vormt een belangrijke component van de opleiding en komt met name tot uiting in de gesprekken met docenten en medestudenten. Coaching, tussentijdse feedback en peer coaching zijn onderdeel van het programma. Tijdens deze coachsessies reageren docenten vanuit de leerdoelen van het semester op de gemaakte stappen van de studenten. Ze bewaken tevens de studievoortgang van de student door na te gaan of elke individuele student persoonlijk en authentiek invulling geeft aan het professionele handelen en of die invulling klopt met het niveau van een semester. Studenten gaven aan dat zij zowel de combinatie van onderwijsvormen als het ritme van de contactmomenten waarderen. Na elke workshop gaan ze geïnspireerd en gemotiveerd naar huis / de eigen praktijk. Verschillende studenten en alumni benadrukten bovendien dat het regelmatige contact met de medestudenten ook buiten de les – **samen in het hotel** op

dinsdagavond, samen carpoolen naar Rotterdam – in positieve zin heeft bijgedragen aan hun professionele ontwikkeling.

De COVID-19 pandemie heeft de opleiding gedwongen na te denken over andere vormen om met studenten te werken en op zoek te gaan naar nieuwe manieren om van elkaar te leren tijdens workshops. Zowel studenten als docenten gaven aan dat de huidige situatie niet ideaal is, maar dat alle betrokken partijen via goede afspraken en in alle redelijkheid er het beste van proberen te maken.

De commissie constateert op basis van het informatiedossier en de gesprekken dat studenten van de masteropleiding Design vaak op zoek zijn naar verdieping en soms ook naar een vernieuwing van de eigen praktijk. **Het zijn meestal dertigers die professioneel stevig staan en goed weten wat ze belangrijk vinden in hun vak. In de eigen praktijk vonden ze een ontwerpvrage die ze willen onderzoeken en onderwerpen die hen al langer interesseren.** Sommige studenten hebben een dubbele praktijk – als ontwerper en docent: zij ambiëren niet enkel de mastertitel maar willen ook de eigen ontwerpvragen en die van hun studenten onderzoeken en laten aansluiten op nieuwe praktijken. Sinds september 2020 is er **geen strikte toelatingseis rond werkervaring** en staat de opleiding ook open voor doorstroomstudenten die in hun bacheloropleiding op een excellente manier aan design research deden en daarmee verder willen gaan. Bovendien trekt de opleiding studenten aan uit verschillende ontwerpdisciplines en met disciplinair gestuurde ontwerpvragen. Af en toe studenten stromen ook studenten in die geen ontwerper zijn maar in hun werk wel een stevige affiniteit met design laten zien. **Uit de gesprekken blijkt dat die doorstroomstudenten en de niet-designers zich goed kunnen handhaven** in de groep en een meerwaarde betekenen voor hun cohort.

Volgens de commissie slaagt de opleiding erin om via die brede instroommogelijkheid eigenzin-

nige mensen met (of op zoek naar) een eigen stempel aan te trekken. **Een belangrijk element hierbij is de wijze waarop het toelatingsexamen wordt vormgegeven. Geïnteresseerden kunnen zich opgeven voor twee workshops die hen voorbereiden op dat examen.** Aan kandidaten wordt gevraagd te reflecteren op het eigen professioneel handelen en een ontwerpvrage in context te presenteren. Het is belangrijk voor de opleiding en de kandidaat-studenten dat zij vanaf de start daadwerkelijk eigenaar van hun eigen studie zijn. Volgens de opleiding nemen jaarlijks ongeveer 25 tot 30 mensen deel aan de workshops, doen er 16 tot 18 deelnemers toelatingsexamen en worden gemiddeld 13 studenten toegelaten en schrijven zich effectief 12 deelnemers in. Ongeveer een derde van die studenten valt uit tijdens de opleiding, omwille van het niveau of om andere redenen in de persoonlijke of professionele sfeer.

Tot voor kort was de voertaal van de masteropleiding Nederlands, waarbij gastcolleges en workshops in het Engels konden worden aangeboden en heel wat literatuur in het Engels ter beschikking werd gesteld. **Sinds september 2020 is de opleiding overgeschakeld naar een International Classroom waarbij het onderwijs in het Engels wordt aangeboden zodat ook internationale studenten kunnen instromen.** Studenten kunnen in het Engels gecoacht worden en hebben de mogelijkheid om assessments in het Engels af te leggen. De (theoretische) context van alle projecten is expliciet internationaal voor wat betreft het relevante discours, de literatuur en de referenties.

Volgens het docententeam verandert de overgang naar een **International Classroom** niets aan de keuzevrijheid van studenten om hun verhaal, afhankelijk van de context van hun ontwerpvrage, ofwel in het Nederlands ofwel in het Engels uit te dragen. Studenten en alumni van hun kant gaven aan dat zij aan de ene kant de rijkheid van de studentengroep waarderen en het meestal ook geen probleem vinden om waar nodig in het Engels te schrijven. Ze vinden aan de andere kant wel dat de Engelse taal een barrière kan zijn tijdens (peer)

coaching, met name wanneer je als student je ontwerpiteraties presenteert en ter plekke moet reageren op feedback van docenten en studenten. De commissie begrijpt – en onderschrijft - de strategische beslissing van het management om de opleiding in het Engels aan te bieden, maar dringt er tegelijkertijd bij de opleiding op aan om zeer helder te communiceren naar (kandidaat-) studenten over wat zij mogen verwachten op het vlak van Engels en Nederlands tijdens de opleiding.

Personeel

De opleiding wordt verzorgd door een klein docententeam van vijf personen met een totale tijdsbesteding van 1.3 FTE. De commissie stelt vast dat dit team goed op elkaar is ingespeeld en samen het curriculum vormgeeft. Twee docenten, de voormalige en de huidige opleidingsmanager, hebben een grotere aanstelling (samen 0.9 FTE) dan de drie anderen. Drie docenten hebben een eigen praktijk als ontwerper, twee docenten kunnen bogen op een lange carrière in het kunstonderwijs, en allemaal doen ze op de een of de andere manier aan onderzoek. Iedere docent is verantwoordelijk voor de eigen opdracht / leerlijn, die in onderling overleg wordt ingevuld. Alle docenten hebben ruime onderwijservaring en zijn goed in staat om het leren van de studenten zowel in groepsverband (workshops) als individueel (coaching) te begeleiden. Naast het team zijn er ook gastdocenten die lezingen en workshops verzorgen. De opleiding is ermee gestart om gastdocenten invulling te laten geven aan grotere onderwijsseenheden, bijvoorbeeld voor workshops rond design research of storytelling.

Op vraag van de commissie of het beperkte docententeam samen over voldoende expertise beschikt om de diverse instroom van studenten met hun individuele vraag-gestuurde aanpak het hoofd te bieden, wordt bevestigend geantwoord: de meerwaarde van het team en de individuele docenten ligt in het methodische aspect, het aanbieden van tools en methodieken waarmee studenten aan de slag kunnen. Wanneer studenten "slimmer" worden dan hun docenten – en dat

gebeurt regelmatig tijdens de opleiding omdat studenten zich zo specialiseren – wordt gezocht (veelal door de studenten zelf, via methoden die de opleiding hen daartoe meegeeft) naar experts buiten de Hogeschool ter begeleiding van het verdiepende onderzoek.

Voorts zorgen docenten ervoor dat ze onderling scherp blijven op wat moet doorontwikkeld worden. Zo zijn er plannen om binnen de eigen professionalisering in te zetten op de rol als docent bij coaching en reflectie. Verschillende gesprekspartners gaven aan dat elk cohort een goed team vormt waarbij docenten en studenten kennis delen, elkaar inspireren en docenten hun studenten ook blijven begeleiden en opvolgen na de studie.

Voorzieningen

De Master Design betreft een eigen lokaal op de vierde verdieping van de WdKA. De ruimte is flexibel ingericht voor workshops, de wanden worden gebruikt voor mappings en poster essays van studenten, en in het lokaal staat een rijkelijk gevulde boekenkast. Studenten kunnen buiten de lessen gebruik maken van de ruimte alsook van de stations van WdKA maar beschikken vaak zelf over eigen ateliers. Indien gewenst kunnen studenten hun vaardigheden ontwikkelingen via het cursusaanbod van de WdKA stations. Sommige studenten maken gebruik van het Research Station en met name van de mediatheek die toegang geeft tot digitale bronnen.

Het intranet van de academie, MyWdKA is belangrijk als elektronische leeromgeving (ELO) voor de studenten. Elke opleiding heeft een eigen plek binnen dat intranet met informatie over workshops, bijbehorend lesmateriaal en toetsen. Studenten gebruiken ieder een research blog om hun opdrachten te uploaden en regelmatig te publiceren. Tijdens de voorbereiding van de visitatie heeft de commissie toegang gekregen tot de ELO van de Master Design. De commissie stelt vast dat de informatie op de leeromgeving up-to-date en volledig is. Ook studenten vinden dat via de ELO lesstof tijdig en volledig wordt doorgegeven. Voorts worden er regelmatig studentevaluaties

uitgevoerd waarbij een aantal docenten in gesprek gaat met studenten. De studenten die het panel heeft gesproken, geven aan dat zij zich hierin gehoord voelen.

Overwegingen

De commissie oordeelt heel positief over de onderwijsleeromgeving van de Master Design. Het programma is uitgegroeid tot een samenhangend geheel met heldere leerlijnen en iteraties. Omwille van de duidelijke opbouw raken studenten de weg niet kwijt, zelfs niet wanneer ze de opleiding even on hold plaatsen. De aanpak van de opleiding met bijzondere aandacht voor de ontwerp vraag van studenten en de combinatie van studie en eigen praktijk is volgens de commissie redelijk uniek. Bovendien slaagt de opleiding erin om die speciale aanpak in goede banen te leiden via de ontwikkelde methodiek van onderzoek en onderwijs. In dit verband vindt de commissie de intakeprocedure met workshops en een toelatingsexamen een bijzonder passende aanvangscomponent van de opleiding. De transitie van Nederlands naar tweetalig onderwijs met een International Classroom is op zichzelf een logische evolutie, maar de concrete gevolgen hiervan voor het taalgebruik van de individuele student dienen volgens de commissie helder doordacht en vervolgens gecommuniceerd te worden.

De commissie is onder de indruk van het docententeam dat niet groot is maar wel bijzonder competent en in staat om telkens opnieuw een beperkte maar heterogene groep van mid-career professionals en doorstromers rond zich te verzamelen, hen scherp te krijgen en te houden. De commissie vindt het bovendien een sterk punt dat studenten de groep als een veilige context ervaren; dat is niet vanzelfsprekend en mag op het conto van het docententeam worden geschreven. **De beperkte omvang van het team, zowel in aantal als in aanstelling, maakt de opleiding wel kwetsbaar voor onvoorziene omstandigheden en verdient de aandacht van zowel programma- als instellingsmanagement.**

De voorzieningen van de opleiding zijn volgens de commissie aan de maat want passend voor deze bijzondere vorm van onderwijs. De opleiding kan volgens de commissie wel nog versterkt inzetten op samenwerking met andere (master)opleidingen van het Instituut en de Academie alsook op een meer structurele facilitering van en deelname aan relevante WdKA stations.

Zoals de commissievoorzitter aangaf tijdens de terugkoppeling op het einde van de visitatie is de commissie van oordeel dat deze opleiding er mag zijn, dat Nederland deze opleiding nodig heeft, dat men voor afgestudeerde designers van WdKA/PZI moet staan springen, en dat er dus nog wel wat meer studenten naar deze opleiding mogen komen.

Naast alle positieve waardering voor de onderwijsleeromgeving ziet de commissie nog ruimte voor verbetering op enkele domeinen. **Hoewel de commissie tijdens de visitatie een duidelijk beeld heeft gekregen van het kennisaanbod en de manier waarop studenten met literatuur omgaan, kan dit aspect nog sterker geëxpliciteerd worden op papier en in de opleiding. De volledige Body of Knowledge en Skills hoeft niet voor elke student identiek te zijn, maar de belangrijkste literatuur die binnen de workshops plenair aan bod komt, verdient volgens de commissie een meer prominente plaats binnen de opleiding.**

Voorts is er het thema van samenwerking zowel binnen de instelling als ver daarbuiten. De opleiding kan nog meer inhoudelijk en praktisch ingebed worden binnen PZI en WdKA. Dit vereist investering in structurele kennisdeling die naar verluidt voorzien maar nog niet gerealiseerd is. **De commissie onderschrijft in dit verband de intentie van de opleiding om een lectoraat in te richten zodat de opleiding binnen deze structuur zelf aan R&D kan doen en zo de kenniskant van de opleiding kan versterken.** Bovendien kan het opleidingsprofiel nog sterker uitgebouwd worden in interactie met de buitenwereld. Dit vereist investering in presentaties over en profilering van de

opleiding tijdens evenementen en conferenties. Volgens de commissie doet de opleiding er goed aan om deze samenwerking en interactie buiten de bestaande paden en de eigen netwerken op te zoeken; schuring via culturele en etnische diversiteit en inclusiviteit zou de opleiding en de verdere ontwikkeling van de opleidingsvisie ten goede komen.

Ten slotte is de commissie van oordeel dat deze opleiding **meer studenten verdient** en dat enige

groei in de studentenaantallen gunstig is voor de kwaliteit. Volgens de commissie kan de opleiding zulke toename aan: het kader van de opleiding staat stevig.

Op basis van deze overwegingen is de commissie van oordeel dat de opleiding **voldoet** aan de basiskwaliteit op standaard 2, onderwijsleeromgeving.

3. Toetsing

De Master Design heeft een systeem van toetsing opgezet waarin de leerdoelen beschreven worden in toetscriteria, die op hun beurt bestaan uit praktische opdrachten, het te verwachten semesterniveau en specifiek professioneel handelen onder een of meer competenties. In dat systeem vormen toetsen niet enkel een eindpunt maar ook een onderdeel van het leerproces. De commissie is van oordeel dat de toetsing goed is vormgegeven en op passende wijze wordt uitgevoerd. De samenhang tussen doelstellingen, curriculum en toetsing is erg sterk. Bovendien is de vertaling van het professioneel handelen in gedragsindicatoren en competentieniveaus per semester een passende graadmeter om in te schatten of de studenten op de juiste weg zijn om de beoogde competenties op eindniveau te behalen. De aandacht voor en de kwaliteit van feedback een belangrijke troef van de opleiding: zowel tijdens de les als op het examen krijgen studenten uitgebreide, kwaliteitsvolle en complementaire aanwijzingen over hun prestaties. Om een betrouwbare beoordeling te garanderen heeft de opleiding verschillende checks ingebouwd: zo worden toetsen steeds door een eerste en tweede beoordelaar bekeken; voorts vindt de commissie dat de externe deskundige een goede toevoeging vormt om de kwaliteit van het eindexamen te borgen en een externe blik op de bereikte competenties van de studenten te verzekeren; de examencommissie ten slotte zal eventuele problemen bij de Master Design oppikken en voortvarend opvolgen. Volgens de commissie kan de opleiding het eindcijfer in het beoordelingsformulier verder expliciteren, alsook de relatie van dat eindcijfer met de feedback en de waarderingen per criterium. De commissie is van oordeel dat de masteropleiding Design voldoet aan de basiskwaliteit op standaard 3, toetsing.

Bevindingen

In de vorige standaarden kwam reeds naar voren dat de Master Design werkt met zeven competenties. Die beoogde leerresultaten hebben specifieke beschrijvingen gekregen voor het doen van design research. Elke competentie komt overeen met een deelaspect van het professioneel handelen. De drie leerlijnen van de opleiding zijn telkens gekoppeld aan bepaalde competenties. Voorts zijn de gedragsindicatoren die horen bij de leerresultaten vertaald in te behalen / verwachte competentieniveaus per semester.

De commissie onthoudt uit de gesprekken, het Werkcahier en het toetsplan dat de opleiding een systeem van toetsing heeft opgezet waarin de leerdoelen beschreven worden in toetscriteria, die bestaan uit praktische opdrachten, het te verwachten semesterniveau en specifiek professioneel handelen onder een of meer competenties. In dat systeem zijn de toetsen eindpunt maar ook onderdeel van het leerproces. De toetscriteria vormen de basis voor workshops en voor de

afroendende toets. Tijdens de workshops krijgen studenten handgrepen (input en feedback) om de toets aan het eind van het semester met goed gevolg te kunnen afleggen. Tijdens een semester werkt elke student toe naar de toets van een leerlijn vanuit het eigen ontwerponderzoek. Elke student geeft daarbij een eigen invulling aan het professioneel handelen dat onder de competenties wordt beschreven en tijdens de toets laten studenten zien hoe zij via een praktische opdracht invulling geven aan hun professioneel handelen.

Vooraleer studenten hun vorderingen en competenties aantonen in een praktische opdracht op het einde van elk semester, hebben ze reeds uitgebreide mondelinge feedback gekregen van docenten en medestudenten tijdens coachsessies. Zo ontstaat een continue stroom aan feedback aangezien tijdens de workshops dezelfde feedback-taal wordt gesproken als bij de toetsen. De commissie vernam tijdens de gesprekken dat de opleiding momenteel werkt aan een bijkomend toetscriterium: de persoonlijke invulling van het

design research door de student binnen de eigen context van werken. Op die manier is het mogelijk om het design research van een student die werkt in de context van *practice based research* te kunnen inschatten ten opzichte van een andere student die werkt in een wetenschappelijke context.

Tijdens de voorbereiding van de visitatie heeft de commissie kennis genomen van de verschillende documenten die de toetsing van de opleiding beschrijven, zoals het Toetsplan en de Onderwijs- en Examenregeling (OER). In het toetsplan wordt uitgelegd welke toetsen wanneer worden afgenomen en wat het beoogde doel is. Toetsen zijn valide omdat de workshops aansluiten op de toetscriteria; de beoordeling is betrouwbaar omdat de opleiding werkt met het vier ogen-principe tijdens de eerste drie semesters en aanvullend met een externe deskundige tijdens het eindexamen. De toetsen zijn transparant omdat studenten duidelijk weten welk competentieniveau ze moeten aantonen op het einde van elk semester.

Voorts heeft de commissie ook **verschillende beoordelingsformulieren bestudeerd** waarmee docenten op het einde van het semester feedback geven aan studenten. Via onderliggende criteria geeft de opleiding voor elke toets een eindcijfer, alsook waarderingen (onvoldoende / voldoende / goed) per criterium. De beoordelingsformulieren geven docenten de ruimte om in te gaan op de invulling die de student geeft aan de eigen ontwikkeling, met uitleg over wat goed gaat en wat beter kan ten opzichte van de criteria die achter de toets liggen. Die feedback onderbouwt het eindcijfer van elke beoordeling / toets waarbij het eindcijfer gerelateerd is aan de niveaubeschrijving uit de OER: zo krijgen studenten een 6 wanneer de toets voldoende is, en een 9 wanneer de toets zeer goed is.

Studenten gaven tijdens de visitatie aan dat ze de toetsaanpak van de opleiding begrijpen. **Ze waarderen de continue stroom aan feedback** die tijdens het semester niet erg verschilt van wat ze te horen en lezen krijgen na het examen. Aangezien je als student een eigen inschatting van je

ontwikkeltraject moet maken, is het belangrijk dat tijdens de toets wordt nagegaan of je je inderdaad in dat stadium van je ontwikkeling bevindt. Studenten vinden de combinatie van schriftelijke en mondelinge feedback zeer goed: omdat docenten de tijd nemen om de feedback op schrift te stellen, **is de kwaliteit van die terugkoppeling spot-on en complementair aan de mondelinge feedback** die studenten ontvangen tijdens de coachsessies. Verschillende studenten gaven aan dat ze niet echt wakker lagen van eindcijfers en waarderingen, zolang de inhoudelijke feedback maar zinvol was.

De commissie heeft tijdens haar review van de **eindprojecten** vastgesteld dat diezelfde systematiek van beoordeling wordt gehanteerd tijdens het eindexamen. De commissie onderschrijft de aanpak van de opleiding waarbij het eindcijfer voor elke toets een holistisch oordeel vormt en de waarderingen van de respectieve criteria dienend zijn aan het eindcijfer. Dit komt echter niet altijd even helder tot uiting, zowel voor de commissie als zo blijkt uit de gesprekken voor de studenten. De opleiding zou er daarom goed aan doen om expliciet te stellen dat het eindcijfer geen mathematische optelsom is van het aantal onderliggende waarderingen per criterium. Naast de vaak kwaliteitsvolle en in sommige gevallen eerder descriptieve feedback is het wellicht goed om binnen elk evaluatieformulier duidelijk aan te geven welke indicatoren de doorslag hebben gegeven om een toets / eindexamen met een bepaald eindcijfer te beoordelen.

Om een betrouwbare beoordeling te garanderen heeft de opleiding verschillende checks ingebouwd. Zo worden toetsen steeds door een eerste en tweede beoordelaar bekeken. De duo's wisselen over de toetsen heen, terwijl er **tijdens het examen een buitenkring aanwezig is**. De extern deskundigen die bij de eindexamens aanwezig zijn, vertegenwoordigen die buitenblik. Zij hebben hun sporen verdiend bij design research en beschikken over onderwijservaring. Hun rol is uitgebreid beschreven in de OER: extern deskundigen evalueren of de kwaliteit van het

examenwerk voldoet aan de professionele standaard en vergelijkbaar is met andere masters in het domein. Vanuit hun observerende en adviseerende rol helpen zij bij het waarborgen van het correcte procedurele verloop van het examen. Zo bekijken extern deskundigen of de opleiding het eindwerk op een goede manier beoordeelt: is er sprake van masterniveau, is de beoordeling helder in feedback en onderbouwt die feedback het eindcijfer. Tijdens de visitatie heeft de commissie gesproken met de extern deskundige die in het recente verleden optrad bij de eindexamens van de Master Design. Uit het gesprek komt naar voren dat de externe deskundige een zinvolle toevoeging is voor zowel de onafhankelijkheid als het buitenperspectief van het eindexamenproces.

Ten slotte wordt de kwaliteit van de toetsing geborgd door de **Examencommissie**, die op objectieve en deskundige manier vaststelt of een student voldoet aan de voorwaarden uit de OER ten aanzien van de beoogde en te verwerven competenties / leerresultaten. Binnen de WdKA bestaat er een **instellingsbrede Examencommissie** voor alle opleidingen. Iedere bacheloropleiding is vertegenwoordigd met één lid in de examencommissie terwijl de masteropleidingen in de commissie zetelen met één gezamenlijk lid. De Master Design wordt behandeld in de zogenaamde **Master Chamber** waarbij de voorzitter en het lid (dat momenteel niet uit de MD komt) tweejaarlijks overleg hebben met de master course directors. De Examencommissie benoemt de voorgedragen examinatoren en extern deskundigen, controleert steekproefsgewijs de beoordelingen en tekent de diploma's.

Ter voorbereiding van de visitatie heeft de commissie **enkele documenten van de Examencommissie bekeken** en tijdens de visitatie sprak de commissie met de voorzitter van de Examencommissie / Master Chamber. De evaluatiecommissie stelt vast dat de Examencommissie tot nog toe **scherpe verslagen heeft opgesteld waarin ze de pijnpunten van de instelling en de respectieve opleidingen niet uit de weg ging**. De voorzitter van

de Examencommissie heeft voorts ruime ervaring als Examencommissielid maar is relatief nieuw als voorzitter. Momenteel is de Examencommissie duidelijk aan een inhaalslag bezig om alle (master)opleidingen met inbegrip van de Master Design in beeld te krijgen. Naar verluidt zijn er binnen de MD geen issues die urgent zijn of bijzondere aandacht vereisen.

Overwegingen

De commissie is van oordeel dat de toetsing binnen de Master Design goed is vormgegeven en op passende wijze wordt uitgevoerd. De samenhang tussen doelstellingen, curriculum en toetsing vindt de commissie erg sterk. Bovendien is de vertaling van het professioneel handelen in gedragsindicatoren en competentieniveaus per semester een passende graadmeter voor studenten en docenten om regelmatig – bij elke toets – in te schatten in welke mate studenten “op schema zitten” om de beoogde competenties op eindniveau te behalen.

Hoewel de commissie bij aanvang enige twijfel had over de verenigbaarheid van de rol van coach en beoordelaar, is die twijfel aan het einde van de visitatie weggenomen. Mede op basis van het gesprek met studenten en alumni is de commissie ervan overtuigd dat de beoordeling zeer transparant verloopt en dat docenten in staat zijn om hun positie als coach dan wel beoordelaar goed gescheiden te houden. De studenten en alumni bevestigden daarmee het beeld zoals dat blijkt uit de zeer goed geschreven beoordelingsformulieren.

Voorts vindt de commissie dat de externe adviseur een goede toevoeging vormt om de kwaliteit van het eindexamen te borgen en een externe blik op de bereikte competenties van de studenten te verzekeren. De examencommissie is bezig aan een inhaalslag om de opleiding in beeld te krijgen. De kwaliteit van de verslagen geeft de evaluatiecommissie vertrouwen dat de Examencommissie in de toekomst eventuele problemen bij de

Master Design voortvarend zal oppikken en opvolgen.

De aandacht voor en de kwaliteit van feedback vormt volgens de commissie een belangrijke troef van de opleiding. Zowel tijdens de coachsessies als op het examen krijgen studenten uitgebreide, kwaliteitsvolle en complementaire aanwijzingen over hun prestaties en het stadium van ontwikkeling dat ze op dat ogenblik op elk van de zeven competenties hebben bereikt.

Volgens de commissie kan de opleiding nog verder inzetten op het (op holistische wijze!) expliciteren van het eindcijfer in het beoordelingsformulier en de relatie van dat eindcijfer met de feedback en de waarderingen per onderliggend criterium.

Op basis van deze overwegingen is de commissie van oordeel dat de opleiding **voldoet** aan de basiskwaliteit op standaard 3, toetsing.

4. Gerealiseerde leerresultaten

De Master Design verwacht dat studenten zich op het einde van het programma als expert positioneren op elk van de drie leerlijnen en kunnen aantonen dat ze voor elk van de zeven competenties professioneel handelen op masterniveau. In hun eindexamen laten studenten via Storytelling zien dat ze expert zijn in de manier waarop ze Design Research doen in hun Nieuwe Praktijk. **De commissie is zeer positief over de kwaliteit van de bestudeerde examenprojecten, die allemaal ruimschoots voldoen aan de minimumeisen en in verschillende gevallen van goede kwaliteit waren.** Voorts is de commissie van oordeel dat afgestudeerde masterstudenten over de **juiste competenties beschikken om zich te (her)positioneren** binnen hun praktijk en in het werkveld: de opleiding zorgt in deze voor een professionele, artistieke en intellectuele boost die zich zowel tijdens als na de opleiding manifesteert. Hoewel uitgesproken positief over de kwaliteit van de eindwerken en de alumni, ziet de commissie nog ruimte voor verbetering op twee punten: ten eerste kan de opleiding studenten aanleren om zich duidelijker te plaatsen ten opzichte van de **wetenschappelijke literatuur** en de impact hiervan op het eigen design onderzoek; ten tweede kan de opleiding het eigen **kennisnetwerk** met dat van de individuele alumni en studenten op een meer structurele manier delen en onderhouden zodat er een soort van design research community ontstaat. De commissie is van oordeel dat de masteropleiding Design **voldoet** aan de basiskwaliteit op standaard 4, gerealiseerde leerresultaten.

Bevindingen

De afstudeerfase van de Master Design komt overeen met het vierde semester. De opleiding verwacht dat studenten zich op het einde van het programma als expert positioneren op elk van de drie leerlijnen. Voor elke leerlijn wordt aangegeven wat het betekent om expert te zijn, en studenten tonen via het examen aan dat ze voor elk van de zeven competenties professioneel handelen op masterniveau. Studenten laten in hun eindexamen via Storytelling zien dat ze expert zijn in de manier waarop ze Design Research doen in hun Nieuwe Praktijk. De relevantie van hun ontwerp vraag en van hun design research laten zij zien door de verbinding met actuele vraagstukken en praktijken. Studenten hebben bovendien een context van participanten opgebouwd voor wie hun antwoord op de eigen ontwerp vraag belangrijk is, en beschikken over een strategisch ontwikkeld netwerk.

Het examen bestaat uit onderdelen voor iedere leerlijn en het examenprogramma is zo opgebouwd dat studenten via de antwoorden op de ontwerp vragen hun plek in en bijdrage aan actuele praktijk bevestigen. Sinds het cohort 2018-

2020 zijn er drie onderdelen, die samen een integraal geheel vormen omdat de studenten ze vanuit het eigen expert-zijn met elkaar verbinden. Voor het luik "Nieuwe Praktijken" gaat het om een portfolio en een gesprek waarin de profilering als expert en competenties op masterniveau reflectief worden aangetoond; voor de component "Storytelling" maken studenten een visueel essay waarin de opbrengsten van en keuzes binnen het ontwerpen en verdiepend design research in context worden beargumenteerd; voor de leerlijn "Design Research" doen studenten een presentatie waarin proces en uitkomsten van het volledige design research (methodiek en ontwerpen) worden getoond en erfahrbaar gemaakt.

Om vast te stellen of studenten de beoogde leerresultaten hebben gerealiseerd, **heeft de commissie voorafgaand aan het bezoek de projecten bestudeerd van 19 studenten uit de cohorten 2016-2018, 2017-2019 en 2018-2020.** Op basis van de eigen review stelt de commissie vast dat de kwaliteit van de respectieve onderdelen die samen het eindexamen vormen hoog is. Voorts was de commissie het eens met de eindcijfers van de

beoordelaars: producten met een hoger cijfer waren inderdaad van een betere kwaliteit.

De commissie vond dat studenten over het algemeen **zeer interessante topics** hadden voor hun ontwerponderzoek en dat ze hun eindwerken opbouwden op basis van helder primair onderzoek. Hierbij werden de participanten over het algemeen goed betrokken, bijvoorbeeld via workshops. Verder waren studenten in staat om helder te reflecteren op de eigen ontwikkeling, en hadden ze vaak een goed taalgebruik. Over het algemeen was de literatuur over methode en aanpak minder sterk aanwezig in de respectieve eindwerken. Het verschil in onderlinge kwaliteit tussen studenten zat vaak in de mate van aandacht voor en referentie naar literatuur en hoe die wetenschappelijke of (vak)theoretische literatuur een impact heeft gehad op hun design research.

Het viel de commissie overigens op dat over het algemeen de kwaliteit van de eindwerken toenam met de jaren: hoewel dit iets zegt over de intrinsieke competenties van de studenten, heeft dit volgens de commissie zeker ook te maken met het feit dat de opleiding alsmaar beter wordt in het vaststellen, organiseren en begeleiden van de afstudeerfase. Die vaststelling sluit aan op wat reeds eerder werd gesteld, namelijk dat de voortdurende inhoudelijke ontwikkeling en aanpassing van het programma de kwaliteit van de masteropleiding ten goede komt.

De positie van afgestudeerden op de arbeidsmarkt biedt een alternatieve manier om na te gaan of de beoogde leerresultaten worden behaald. In het geval van de masteropleiding Design gaat het om de mate waarin afgestudeerden zich (opnieuw) positioneren in de (eigen) praktijk en dit al dan niet doen met een visie die is ingegeven door hun design research. Op basis van de informatie in de zelfevaluatie, de hyperlinks naar individuele praktijken van afgestudeerden en het gesprek met alumni, stelt de commissie vast dat afgestudeerde masterstudenten over de juiste competenties beschikken om zich te (her)positioneren binnen hun praktijk en in het werkveld.

Het commissie onthoudt voorts uit de gesprekken dat studenten vaak al in de tweede helft van hun studies worden erkend als experts; ze worden uitgenodigd als spreker op congressen of op grote evenementen zoals de Dutch Design Week. Ook in hun werkomgeving doen ze het goed na de studie: ze gaan verder met design research zowel in hun eigen praktijk als binnen organisaties, kenniscentra en wetenschappelijke instituten. Bovendien blijven ze storytelling inzetten om design research en de kennis die ze ontwikkelen uit te dragen: hiervoor gebruiken sommigen een research blog, anderen doen dit via sociale media of publicaties.

Overwegingen

De commissie is erg positief over de kwaliteit van de eindwerken. Alle componenten van de bestudeerde eindexamens voldoen ruimschoots aan de minimumeisen voor een eindproduct van professionele oriëntatie op masterniveau. Bovendien waren de eindexamens van sommige studenten van zeer hoge kwaliteit. De afstudeerproducten vormen volgens de commissie derhalve een goede graadmeter om aan te tonen dat studenten de beoogde leerresultaten op programmaniveau hebben gerealiseerd.

Het is volgens de commissie duidelijk dat de afgestudeerden professionals zijn die al enige tijd in de praktijk staan, via deze masteropleiding een (professionele / artistieke / intellectuele) boost krijgen, en die kwaliteitssprong ook demonstreren via hun examen. Zowel uit de eindwerken als uit de praktijk van de alumni blijkt volgens de commissie dat de afgestudeerde masterstudenten Design over de juiste primaire onderzoeksvaardigheden beschikken, helder reflecteren op de eigen ontwikkeling en goed functioneren op masterniveau.

Hoewel uitgesproken positief over de kwaliteit van de eindwerken in het algemeen en over de recente groei in kwaliteit in het bijzonder, ziet de commissie wel nog ruimte voor verbetering in de geschreven vormen van reflectie en

contextualisering. Over het algemeen zouden de meeste studenten zich nog duidelijker kunnen plaatsen ten opzichte van de literatuur en kan de kwaliteit van de eindwerken dus nog verder toenemen wanneer studenten meer en duidelijker refereren naar de manier waarop de wetenschappelijke en (vak)theoretische literatuur het eigen design onderzoek heeft beïnvloed.

De alumni die de commissie te woord stonden straalden zelfvertrouwen en zelfbewustzijn uit in de toekomst en in de nieuwe competenties en de netwerken die ze verworven hebben binnen de masteropleiding Design: dankzij de opleiding worden, zijn en blijven ze *reflective practitioners*. De commissie is van oordeel dat studenten die deze opleiding afronden behoorlijk uniek zijn. De commissie onderschrijft dan ook de plannen van

de opleiding en de instelling om de opleiding meer zichtbaar te maken en alumni beter op te volgen en te verbinden met elkaar. Voorts stelt de commissie voor om die plannen tot uitvoering te brengen in een ruimer kader van profilering en explicitering van het kennisnetwerk: **door een soort van community van alumni, docenten en studenten te creëren** is het mogelijk om de opleiding te positioneren en de visie op de opleiding uit te dragen in interactie met de buitenwereld.

Op basis van deze overwegingen is de commissie van oordeel dat de opleiding **voldoet** aan de basiskwaliteit op standaard 4, gerealiseerde leerresultaten.

Bijlagen

Bijlage 1 Visitatiecommissie

Raoul van Aalst MSc, voorzitter

Raoul studeerde **bedrijfskunde** aan de Rijksuniversiteit Groningen. Sinds zijn studententijd is hij betrokken bij onderwijskwaliteit, als studentenvertegenwoordiger en later ook als parttime universitair docent. Raoul heeft uitgebreide ervaring met het voorzitten van accreditatiepanels.

Dr. Bas Raijmakers, lid

Bas Raijmakers studeerde communicatiewetenschappen aan de Universiteit van Amsterdam en behaalde een PhD in **Design Interactions aan het Royal College of Art in London**. Bas is medeoprichter en *creative director* van STBY met bureaus in Londen en Amsterdam. Voorts was hij lector Strategic Creativity aan Design Academy Eindhoven van 2011 tot 2019.

Menno Conner MSc, lid

Menno studeerde Onderwijskunde aan de Rijksuniversiteit Groningen. Sinds 2005 is hij verbonden aan de Hanzehogeschool Groningen. Als programmamanager bij het Kenniscentrum Kunst & Samenleving van de Academie Minerva en het Prins Claus Conservatorium werkt Menno op het raakvlak tussen praktijkgericht onderzoek, professionele praktijk en opleiding in de kunsten.

Vera Broek BSc, student-lid

Vera is bachelor Biomedische wetenschappen aan het LUMC en combineert deze opleiding momenteel met een bachelor Klassieke muziek aan de Hogeschool voor de Kunsten, Codarts, in Rotterdam. Vera heeft ruime ervaring als student-lid in accreditatiepanels van zowel bestaande als nieuwe opleidingen.

De commissie werd bijgestaan door **Mark Delmartino M.A.**, extern secretaris gecertificeerd door NVAO.

Alle commissieleden hebben een verklaring van onafhankelijkheid en onpartijdigheid ingevuld, ondertekend en deze zijn ingeleverd bij NVAO.

Bijlage 2 Programma visitatie

Donderdag 10 december 2020

- 12.00u Ontvangst en uitleg materiaal
- 12.30u Intern paneloverleg
- 14.00u Workshop Encounter – over design research, onderwijs en actuele praktijken
- 15.00u Intern overleg en pauze
- 15.30u Gesprek met management over opleiding en onderzoek
- 16.15u Intern overleg en open inloop
- 17.00u Einde dag 1

Vrijdag 11 december 2020

- 08.45u Intern paneloverleg
- 09.00u Gesprek met alumni en studenten over de opleiding
- 10.00u Intern overleg en pauze
- 10.15u Gesprek met docenten en extern deskundige over de opleiding
- 11.15u Intern overleg en pauze
- 11.30u Gesprek met Examencommissie en Kwaliteitszorg over borging niveau en kwaliteit
- 12.00u Pauze
- 13.00u Gesprek met alumni en beroepenveld over expertschap tijdens en na de opleiding
- 14.00u Overleg en pauze
- 14.15u Gesprek over ambities met studenten, alumni en opleidingsdirecteur
- 15.15u Pauze en intern overleg
- 16.30u Terugkoppeling
- 17.00u Einde visitatie

Een lijst met gesprekspartners is beschikbaar bij AeQui.

Bijlage 3 Bestudeerde documenten

Informatierapport

- Wie we zijn – wat we doen. WdKA/PZI Master Design werkcahier bij het zelfevaluatie-rapport ten behoeve van accreditatie in 2021.
- Zelfevaluatie-rapport - blog: masterdesign.myWdKA.nl/visitatie/

Bijlagen bij het informatierapport

- Opleidingsprofiel 2020
- Curriculum Master Design 2018-2020 & 2019-2021
- Toetsplan WdKA Master Design 2018-2020 & 2019-2021
- WdKA Onderwijs- en Examenregeling 2018-2019
- Kwaliteitszorg: beroepenveld, examencommissie, extern deskundigen, studentevaluaties
- Overzicht docenten
- Overzicht gesprekspartners
- Studentwerk en beoordeling semesters 1-3: twee studenten
- Studieresultaten 2016-2018: zeven studenten
- Studieresultaten 2017-2019: zes studenten
- Studieresultaten 2018-2020: zes studenten
- Visie strategisch onderzoek Willem de Kooning Academie
- Materiaal Workshop Encounter

Afstudeerproducten

De commissie heeft de eindwerkstukken en de bijbehorende beoordelingsformulieren bestudeerd van 19 studenten die tussen 2018 en 2020 zijn afgestudeerd. Een lijst met studentnummers is beschikbaar bij AeQui.

AeQui